

Grønne Områder og Mobilitet
Herlev Kommune
Herlev Hovedgade 110, 1. sal
2730 Herlev

02-02-2026
Journalnr. 01.05.08P25-1-26

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til kontrolleret afbrænding i Fedtmosefolden og Nordfolden i det fredede område, Smør- og Fedtmosen

Herlev Kommune meddeler hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 3 til kontrolleret afbrænding i Fedtmosefolden og Nordfolden i det fredede område, Smør- og Fedtmosen, på matr.nr. 8a, 8ca, 10i og 11a, Hjortespring. Dispensationen gælder for en 3-årig periode, og gives i henhold til naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 på følgende vilkår:

1. Afbrændingen må kun foretages i perioden fra d. 15. februar til d. 15. april.
2. Der skal afbrændes i mosaik, så der efterlades ubrændte områder.
3. Der må for hvert enkelt år maksimalt afbrændes et areal svarende til en tredjedel af det afgrænsede areal, svarende til ca. 5 hektar.
4. Røg i forbindelse med afbrændingen må ikke være til væsentlig gene for naboer.
5. Der skal foretages varsling af naboer og brugere af området i perioden op til afbrændingen.
6. Inden afbrændingen tjekkes foldene igennem for reder fra jordrugende fugle med henblik på at foretage foranstaltninger, der sikrer dem mod afbrænding.
7. Det skal sikres, at afbrændingen ikke skader arter, omfattet af habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge deres yngle- og rastelokaliteter.
8. Afbrændingen skal følge forholdsregler i henhold til afbrændingsbekendtgørelsen.
9. Afbrænding må udelukkende ske mellem solopgang og solnedgang.
10. Der skal føres konstant opsyn under afbrændingen. Der medbringes brandslukningsudstyr (herunder branddaskere) samt mobiltelefon til eventuel

¹ Lov om naturbeskyttelse. Miljø- og Fødevarerministeriets lovbekendtgørelse nr. 927 af 28/06/2024

alarmering.

11. Brandvæsen, politi og akutberedskab skal kontaktes, før afbrændingen foretages.

Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristens udløb.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra meddelelsen.

Afgørelsen er kun en dispensation fra naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

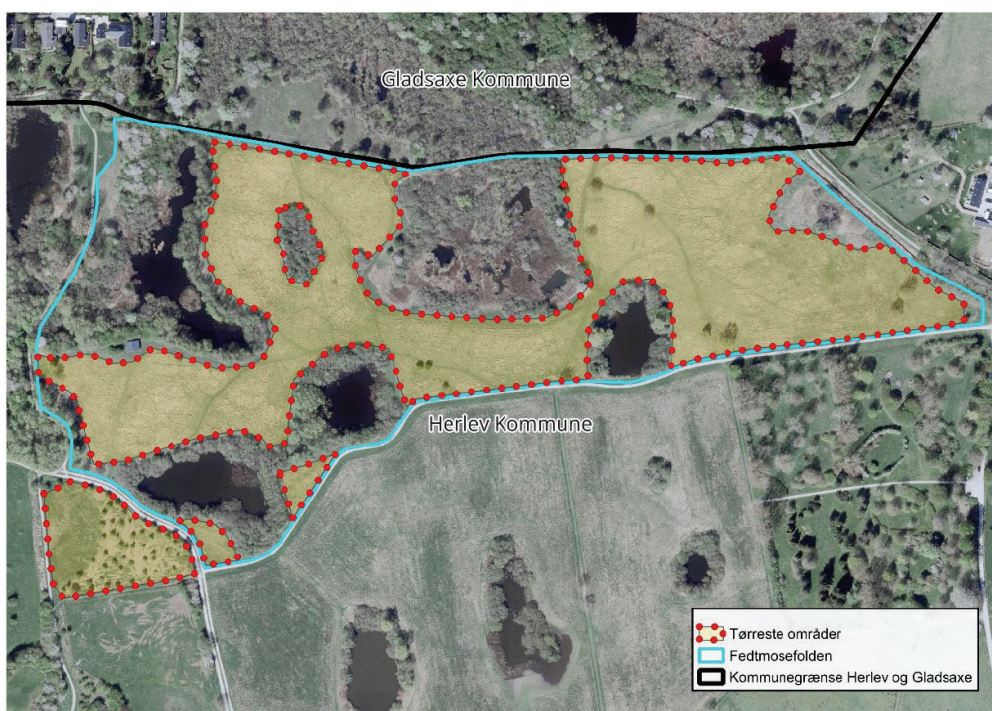
Dispensationen omfatter ikke forhold, der måtte være reguleret efter anden lovgivning.

Baggrund

Herlev Kommunes afdeling, Grønne Områder og Mobilitet, ønsker at foretage kontrolleret afbrænding i Herlev Kommunes del af Fedtmosefolden i det fredede område, Smør- og Fedtmosen. I den forbindelse ønsker afdelingen også at få mulighed for at foretage kontrolleret afbrænding i Nordfolden sydvest for Fedtmosefolden.

Kontrolleret afbrænding skal supplere eksisterende afgræsning i foldene for at bevare arealernes mosaikstruktur og forbedre vækstbetingelserne for lyskrævende, nøjsomme plantearter ved at fjerne ophobet fôr (dødt plantemateriale).

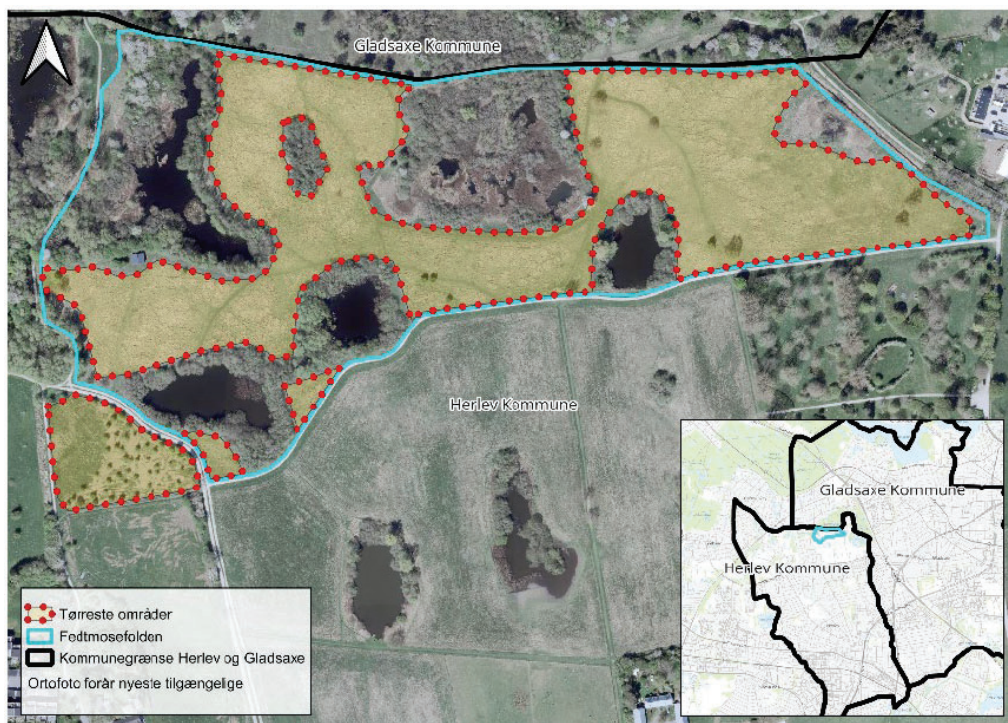
Kontrolleret afbrænding er et fordelagtigt alternativ til maskinel høslæt, fordi jorden ikke komprimeres, og det er nemmere at foretage på svært tilgængelige arealer end maskinel drift.

Figur 1: Markering af de tørreste områder i Fedtmosefolden og Nordfolden, hvor der de næste 3 år må foretages kontrolleret afbrænding i overensstemmelse med vilkårene i denne dispensation.

Lokalitetsbeskrivelse

Fedtmosefolden ligger i det fredede område, Smør- og Fedtmosen, og omfatter arealer i Herlev og Gladsaxe Kommuner, se figur 2. Denne dispensation gælder kun for arealer i Herlev Kommune, hvilket udgør 14,5 ha af folden. Nordfolden på 0,8 ha ligger sydvest for Fedtmosefolden, og indgår kun i Herlev Kommune.

Figur 2: Kort med markering af Herlev Kommunes del af Fedtmosefolden på kommuneplan (signaturkort nederst t.h.). Ortofoto med markering af Herlev Kommunes del af Fedtmosefolden og de tørreste områder i Fedtmosefolden og Nordfolden.

I Fedtmosefolden forekommer søer, eng- og moseområder, der er beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, se figur 3. De nuværende engarealer har tidligere været dyrket, men selvom opdyrkningen ophørte for ca. 30 år siden², er jorden næringsstofbelastet som konsekvens af gødning. Det forhøjede næringsstofindhold i jorden favoriserer vækstmulighederne for konkurrencedygtige plantearter, der udkonkurrerer lyskrævende, nøjsomme urter. Det resulterer i homogene, artsfattige plantesamfund, blandt andet domineret af græsser som alm. rajgræs.

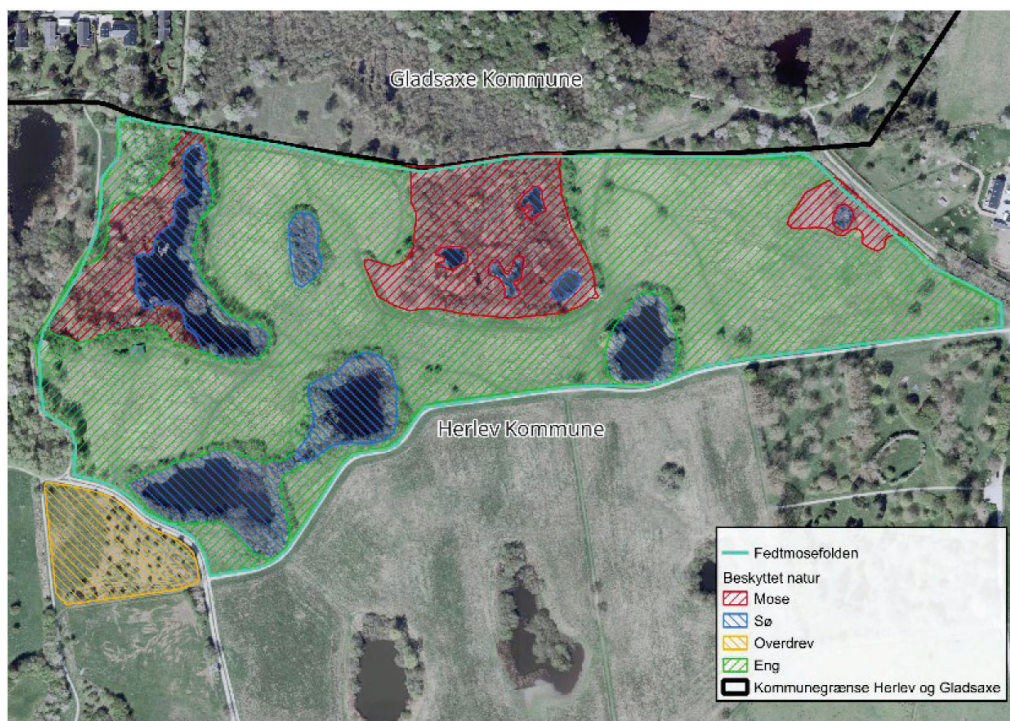
Siden august 2023 har Fedtmosefolden været afgræsset ekstensivt af Galloway-okser, der græsser hele året uden tilskuds fodring som udgangspunkt. Formålet med helårsgræsning uden tilskuds fodring er, at dyrene med deres græsning reducerer og omfordeler næringsstofferne på arealerne uden, at der tilføres flere næringsstoffer til arealerne ved fodring. Det skaber varierede konkurrenceforhold for vegetationen på tværs af folden, og øger dermed vegetationsstrukturens diversitet. Græsningstrykket er lavt for at sikre, at dyrene har nok føderessourcer om vinteren. Det lave græsningstryk har en positiv effekt for biodiversiteten ved, at græsningstrykket i planternes blomstringssæson ikke er for højt til, at

² Herlev og Gladsaxe Kommuner (2016) Plejeplan for Smør- og Fedtmosen.

planterne kan nå at sprede sig, og insekterne forsynes med pollen- og nektarkilder. Galloway-oksernes trampen i folden øger også jordens mikrotopografi, og skaber forstyrrelser i vedvegetationen i moser og på søbredder, hvilket sikrer og øger lystilførslen til søer til gavn for søens dyre- og planteliv, herunder padder.

Det forhøjede næringsstofindhold i jorden har medført en stor ophobning af førne. Derfor vurderer Herlev Kommune, at det er nødvendigt at supplere helårsgræsningen med kontrolleret afbrænding på de tørre, lysåbne arealer i Fedtmosefolden for at fremskynde udviklingen mod et mere næringsfattigt, artsrigt naturområde og modvirke tilgroningen af vedplanter.

Nordfolden, som udgør det udpegede overdrevsareal på figur 3, har været sommerafgræsset af kvæg og får siden 2007. Afgræsning med får ophørte omkring år 2024. Vegetationen i folden er domineret af høje græsser som draphavre og alm. hundegræs, trods den længerevarende græsning har medvirket til at fjerne næringsstoffer på arealet. Derfor har Grønne Områder og Mobilitet anmodet om at få muligheden for at afbrænde denne fold i henhold til naturbeskyttelseslovens i samme omgang som Fedtmosefolden.

Figur 3: Kort over Fedtmosefolden med markering af beskyttede naturtyper.

Projektbeskrivelse

Det første år (2026) foretages kontrolleret afbrænding kun i Fedtmosefolden. Den skal foretages i starten af foråret for at fjerne den førne, der hverken er nedbrudt af jordens smådyr og mikroorganismer, eller ædt af Galloway-okserne i vinterhalvåret. Det skaber lysåbne forhold og bar jord til gavn for lyskrævende, nøjsomme urters spiringsmuligheder og jordlevende insekter. Samtidig favoriserer afbrænding varmekrævende arter, da en sort afbrændt mark absorberer varme og dermed øger temperaturen ind i efteråret.

Kontrolleret afbrænding afhænger af tørre vejrforhold dagene op til, og vinden skal på selve dagen være let frisk. Derfor varierer det præcise tidspunkt for gennemførelse fra år til år. Som fast procedure afsluttes afbrændinger senest den 15. april, som fastsat i vilkår 1, men normalt foretages afbrændinger ikke efter den 1. april for at undgå, at tiltaget afvikles i vegetationens vækstsæson og faunaens aktive periode. Afbrændingen foretages dermed i insekternes dvaletid, og eftersom afbrændingen kun opvarmer de få øverste centimeter af jorden, beskyttes jordens mikroorganismer.

Tiltaget fokuserer primært på de tørreste dele af området Fedtmosefolden, hvilket omfatter engarealerne på figur 1. Praktisk erfaring med kontrolleret afbrænding viser, at tiltaget også har positiv indvirkning på vegetationsstrukturen i fugtige naturtyper som kær og rørsump. Derfor kan dele af de §3-beskyttede moser i Fedtmosefolden også afbrændes, hvis det vurderes biologisk hensigtsmæssigt. Udvælgelsen af de specifikke arealer til afbrænding det pågældende år besluttet efter en konkret, naturfaglig vurdering.

For at sikre diversitet i vegetationsstrukturen, hvilket tilgodeser flest mulige arter, efterlades to tredjedele af de udpegede arealer som uberørte zoner per år, som fastsat i vilkår 3. Den kontrollerede afbrænding skal foretages som mosaikpleje, så afbrændingen foretages på mindre, spredte områder i folden. Det skaber mosaikstruktur, der sikrer leve- og skjulesteder for blandt andet fugle og insekter samt føderessourcer til de græssende dyr. Genvæksten af planter sker hurtigt efter afbrænding, og her forsynes de helårsgræssende dyr i Fedtmosefolden med mere friske og attraktive fødekilder sammenlignet med de arealer, hvor førne skygger og dermed hæmmer vækstmulighederne for nye planter. Kontrolleret afbrænding vil derfor ikke medfører overlast for de græssende dyr i Fedtmosefolden, når afbrændingen foretages i overensstemmelse med dispensationens vilkår, men tværtimod sikrer friske fødekilder i det tidlige forår. I Nordfolden sættes der først dyr ud til græsning efter perioden, hvor kontrolleret afbrænding må foretages i henhold til vilkår 1.

Lovgivning

Naturbeskyttelsesloven

I Fedtmosefolden forekommer søer, mose- og engarealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1 og stk. 2. I Nordfolden forekommer et overdrev, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke foretages tilstandsændringer i beskyttede naturtyper. Herlev Kommune karakteriserer kontrolleret afbrænding som en tilstandsændring.

Herlev Kommune kan i særlige tilfælde give dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2.

Fredning

Fedtmosefolden og Nordfolden er omfattet af Fredningskendelsen for Smørmosen og Fedtmosen af den 13. august 2005.

Det er fredningens formål, at:

1. beskytte og forbedre områdets biologiske og landskabelige værdier
2. sikre almenhedens ret til færdsel i området
3. forbedre og regulere områdets anvendelse til fritidsformål under hensyn til naturen, og
4. sikre overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser til at beskytte naturen.

Ifølge fredningskendelsens § 4, må der ikke foretages ændringer i terræn og vegetationsforhold, medmindre sådanne tilstandsændringer foretages i forbindelse med foranstaltninger, som skal udføres på baggrund af en samlet plejeplan, som beskrevet i § 7.

Herlev Kommune er tilsynsmyndighed for overholdelse af fredningsbestemmelserne og plejeplaner for de arealer, som indgår i Herlev Kommune, jf. Fredningskendelsens § 8.

Herlev Kommunes vurdering

Naturbeskyttelsesloven

Herlev Kommune vurderer som naturmyndighed, at kontrolleret afbrænding er et naturforbedrende tiltag som supplement til afgræsningen i Fedtmosefolden og Nordfolden. Afbrændingen fjerner ophobet førne, og dermed også næringsstoffer i form af kvælstof, uden at påvirke jordens mikrotopografi. Afbrændingen skaber bar jord til gavn for spiringsmulighederne for lyskrævende, nøjsomme urter, og levemulighederne for jordlevende insekter. Når afbrændingen foretages i overensstemmelse med dispensationens vilkår, vurderer Herlev Kommune, at der tages de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at afbrændingen har flere gavnlige effekter end negative for dyre- og plantelivet.

Natura 2000-områder og bilag IV arter

I luftlinje ligger nærmeste Natura 2000-område, nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov, ca. 1 km fra projektområdet. Projektområder ligger desuden i det hydrologiske opland til Tibberup Å, der løber gennem Natura 2000-området. Herlev Kommune vurderer ikke, at kontrolleret afbrænding vil forværre tilstanden af udledt overfladevand til Tibberup Å, og grundet den store afstand vurderes projektet ikke at påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 139.

I og inden for normale spredningsafstande til Fedtmosefolden og Nordfolden er registreret bilag IV-arterne, spidssnudet frø, stor vandsalamander, stor kærguldsmed, brun flagermus, dværgflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus³.

I foråret vandrer padderne mod vandhuller for at yngle. Særligt brune padder som spidssnudet frø kan i milde vintre vandre allerede i ultimo februar og primo marts. Padderne vandrer som regel under fugtige vejrforhold, hvor kontrolleret afbrænding ikke kan foretages, da det forudsætter tørre vejrforhold og tør vegetation.

Angående flagermus vil de typisk være i vinterdvale i starten af foråret. For størstedelen af de registrerede flagermusarter er bygninger deres foretrukne ynglelokalitet. De kan også overvinde i hulrummede træer, men træerne i Fedtmosefolden vurderes ikke egnede rasteområder for flagermus, og den kontrollerede afbrænding vil ikke brænde træerne.

³ Miljøportalen og Arter.dk, registreringer i perioden fra 2016-2026

Det juvenile stadie af kærguldsmed gennemføres under vand, og de voksne individer flyver i perioden slut maj til midt juli, og bliver derfor ikke påvirket af afbrændingen.

Herlev Kommune vurderer derfor, at kontrolleret afbrænding i overensstemmelse med dispensationens vilkår ikke medfører risiko for beskadigelse af bilag IV-arter og deres yngle- og rastelokaliteter.

Fredning

Fredningskendelsen for Smør- og Fedtmosen har til formål at beskytte og forbedre områdets biologiske og landskabelige værdier, herunder med fokus på bevarelse af områdets mosaikstruktur. Fedtmosefolden omfatter den biologisk og landskabsmæssigt værdifulde randzone mellem de tæt bevoksede moser mod nord og de lysåbne arealer omkring Kildegården mod syd. Eftersom kontrolleret afbrænding bevarer områdets mosaikstruktur og understøtter udviklingen mod en artsrig vegetation, vurderer Herlev Kommune som fredningstilsynsmyndighed, at projektet er i overensstemmelse med fredningskendelsens formål.

I henhold til fredningskendelsens § 4, må der ikke foretages ændringer i terræn- og vegetationsforhold medmindre, sådanne tilstandsændringer er tilladt i henhold til gældende plejeplan. Den kontrollerede afbrænding vil fjerne førne som alternativ til høslæt, der fremgår som naturforvaltningstiltag i gældende plejeplan for Smør- og Fedtmosen⁴. Kontrolleret afbrænding påvirker ikke jordbundstrukturen og dermed ikke terrænforholdene. Herlev Kommune vurderer derfor som fredningstilsynsmyndighed, at kontrolleret afbrænding som naturforvaltningstiltag er i overensstemmelse med gældende plejeplan og dermed ikke en overtrædelse af fredningskendelsens § 4.

Offentliggørelse

Afgørelsen offentliggøres d. 2. februar 2026 på Herlev Kommunes hjemmeside under ”Høringer og afgørelser”. Siden kan findes [her](#).

Klagevejledning

Denne dispensation kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er adressaten, grundejer, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer med væsentlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, hvis formål er beskyttelse af natur og miljø samt varetagelse af rekreative interesser, jf. lovens § 86.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelse af dispensationen. Det vil sige senest **d. 2. marts 2026**.

Klagen skal indgives til Miljø- og Fødevarerklagenævnet via klagenævnets klageportal. Link til klageportalen findes på klagenævnets hjemmeside, www.naevneneshus.dk.

Klagenævnet afviser som udgangspunkt klager, der ikke indgives via klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Herlev Kommune, Natur og Miljø, Herlev Hovedgade 110, 1. sal eller

⁴ Herlev og Gladsaxe Kommuner (2016) Plejeplan for Smør- og Fedtmosen.

vandognatur@herlev.dk. Herlev Kommune videresender din anmodning til klagenævnet, som afgør, om din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet opkræver et gebyr for behandling af klagesagen på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Yderligere oplysninger fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside.

Denne dispensation kan desuden prøves ved domstolene inden 6 måneder efter, at dispensationen er meddelt, jf. lovens 88.

Du er velkommen til at kontakte mig på tlf. 21 82 74 97 eller sende en mail til HK57759@herlev.dk.

Venlig hilsen

Sophia Stougaard Jansen
Natur & Miljø
Herlev Kommune

Orientering om denne dispensation er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening, Herlev, herlev@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Herlev, herlev@dof.dk og natur@dof.dk
- Friluftsrådet, herlev@friluftsradet.dk
- Hjortespring Naturplejeforening ved formand, Ejner Holst.